

International Journal of Filologia
Uluslararası Hakemli E-Dergi / Referee International E-Journal
ISSN: 2667-7318 Yıl: 3, Sayı: 3, Yaz 2020

HÜSEYİN FERHAD'IN "METAFİZİK"
ŞİİRİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

AN ANALYSIS OF HÜSEYİN
FERHAD'S "METAFİZİK" POETRY

Prof. Dr. Mustafa KARABULUT

Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi.
Adıyaman, Türkiye. mkarabulut@adiyaman.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6259-0868

Hatice SULU

Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans
Öğrencisi. haticesulu2@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1299-7544

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Yükleme Tarihi: 11.05.2020
Kabul Tarihi: 13.06.2020
Yayımlanma Tarihi: 30.06.2020
Sayı: 3, s: 1-9

Article Information: Research Article
Received Date: 11.05.2020
Accepted Date: 13.06.2020
Date Published: 30.06.2020
Volume: 3, page: 1-9

Atıf / Citation

KARABULUT, M. ve SULU H. (2020). Hüseyin Ferhad'ın "Metafizik" Şiiri Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Filologia*, 3 (3), 1-9.

KARABULUT, M. ve SULU H. (2020). An Analysis of Hüseyin Ferhad's "Metafizik" Poetry. *International Journal of Filologia*, 3 (3), 1-9.

Prof. Dr. Mustafa KARABULUT – Hatice SULU

HÜSEYİN FERHAD’IN “METAFİZİK” ŞİİRİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

An Analysis of Hüseyin Ferhad's “Metafizik” Poetry

ÖZ

Hüseyin Ferhad, 1980 kuşağı Türk şiirinin önemli isimlerinden biridir. Şiirleri ilk olarak 1978’de yayımlanmaya başlar. O, tarihsel mirasa şiirlerinde yer verir. Bu davranışı onu birçok şairden ayıran bir özelliktir. Şairin şiirlerini iyi anlamak için bilgi birikimi gerekir. Nitekim gerekli bilgileri sağlamamış okur, Ferhad’ın şiirinden gerekli hazı duymakta zorlanır. Hüseyin Ferhad’ın şiir anlayışı da bu minvaldedir, Ferhad’a göre şiir okunurken de yazılırken de bir bilgi ve birikim gerektirir. Şiiri, yazıyı her şeyin üstünde tutan Ferhad’a göre şiir geçmiştir, bugündür ve gelecektir. Tarihten ve mitolojiden çok güçlü şekilde yararlanan şair bazı şiirlerinde kutsal dinleri şiirinin bir aracı olarak görür. İlk kitabı *Deniz Çobanları*’nda yer alan “Metafizik” isimli şiiri bunun en güzel örneklerinden biridir. Şair, “Metafizik”te kutsal dinler aracılığıyla sevgiliye ulaşmaya çalışır. Bu bakımdan sevgili, şair için ontolojik bir kaygı durumundadır. Hüseyin Ferhad; bu bağlamda sinagog, cami ve kiliseyi metaforik bağlamda kullanır. Sevgili şiirde gizemli yapıyla yer alır. Şairin aklı, ruhu ve bedeni aşk karşısında darmadağınık olmuştur. Şiirde mekan ile insan ruhu arasında önemli bağlar kurulmuştur. Şair, ait oldukları dinler tarafından kutsal sayılan üç ayrı mekânda adeta bir ritüele katılırcasına sevgiliye ulaşmaya çalışır. Burada şair, sevgili karşısında aciz kalan, sürekli kendini küçülten bir tavır gösterir. Hüseyin Ferhad, sevgiliyi üç semavi dinden metaforlarla irdeleyerek adeta kutsal bir yapıya büründürür. Bu makalede amaç, şairin “Metafizik” şiirini tahlil etmektir.

Anahtar Kelimeler: Türk şiiri, Hüseyin Ferhad, “Metafizik” şiiri, metafor.

ABSTRACT

Hüseyin Ferhad is one of the important names of the 1980 generation Turkish poetry. His poems were first published in 1978. He gives his poems to historical heritage. This behavior distinguishes him from many poets. To understand the poet's poems well, knowledge is required. As a matter of fact, the reader, who has not provided the necessary information, has a hard time hearing the necessary pleasure from Ferhad's poem. Hüseyin Ferhad's understanding of poetry is also in this manner, and according to Ferhad, it requires knowledge and knowledge while reading and writing poetry. According to Ferhad, whose poetry and writing above everything else, poetry has passed, today and will come. The poet, who made great use of history and mythology, sees sacred religions as a tool of his poetry in some of his poems. His poem entitled “Metafizik” in his first book *Deniz Çobanları* is one of the best examples of this. The poet tries to reach the beloved through sacred religions in “Metafizik”. In this regard, the beloved is an ontological concern for the poet. Hüseyin Ferhad; In this context, the synagogue uses the mosque and the church in a metaphorical context. It takes place in the beloved poem with its mysterious structure. The poet's mind, spirit, and body have been disorganized in the face of love. In poetry, important links have been established between space and human spirit. The poet tries to reach the lover in three separate places considered sacred by the religions they belong to, almost as if they participated in a ritual.. Here, the poet shows an attitude that is incapable of his beloved and constantly shrinking himself. Hüseyin Ferhad explores the lover with metaphors from three heavenly religions and takes on a sacred structure. In this article, the aim is to analyze the poet's poem “Metafizik”.

Keywords: Turkish poetry, Hüseyin Ferhad, “Metafizik” poem, metaphor.

Giriş

Şiir bir ifade aracıdır. Hangi şairin neyi tam olarak anlattığını anlamak çoğu zaman güç olsa da bir şair, mutlaka bir duyguyu, bir düşüncüyü ya da bunların her ikisini farklı bağlamlarda irdelemeye çalışır.

Ele alınan konuların şiir sanatı içinde bir sınırı olmamakla beraber birçok şair, sevgiliyi veya sevgili ile ilgili hususları ele alır. Diğer temalarda olduğu gibi sevgili algısı da şairden şaire değişiklik gösterebilir. Her insanın algısı farklı olduğu için anlatımı da aynı değildir. Şair, sevgili ve aşk ile ilgili hissiyatını beşeri, dini, mistik, metafizik vb. yönlerden dışa yansıtabilir. Bu yansıtma açık olabileceği gibi imge, sembol ve metaforlarla da olabilir.

Nurullah Çetin, "Şiirin değeri konuyla değil, konuyu işleyiş biçimiyle ölçülür." (2014: 14). İnsanlık tarihinde bu güne kadar 'sevgili'ye dair birçok şiir yazılmıştır. Bu şiirlerin bir kısmının gerçek hayatla, yani şairin dünyasıyla ilgisi olabileceği gibi bir kısmı ise hayal dünyasının bir ürünüdür.

Bu şiirlerin bir kısmında 'sevgili' olarak kimin veya neyin ifade edilmek istendiğini anlamak imkânsız olsa da ortada sevgili ve bir aşkın olduğu gerçeğini unutmamak gerekir.

Hüseyin Ferhad (1954, Hatay), 1980 kuşağı şairlerindedir. O, ilk şiirlerini 1978'de *Sanat Emeği*'nde yayımlar. Daha sonra *Somut*, *Türk Dili*, *Varlık*, *Bilim ve Sanat*, *Broy*, *Yarın*, *Adam Sanat*, *Yazko Edebiyat*, *Edebiyat ve Eleştiri*, *Kitap-lık*, *Yasakmeyve*, *Yom Sanat*, *Kaşgar*, *CazKedisi* vb. dergilerde şiirleri ve şiir üzerine yazıları çıkar. Bazı şiirleri yabancı dillere de çevrilmiştir.

Ferhad, *Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden* ile 1984 Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü'nü, *Söyle Gölgen de Gitsin*'le 1994 Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü, *Hazer İçin Birkaç Sarı Gül* ile de 2001 Altın Portakal Şiir Ödülü'nü kazanır. Şair ayrıca 2009 Hüseyin Gazi Vakfı Şiir Hizmet Ödülü, 2018 Altın Defne Edebiyat Ödülü'nü de alır.

Şairin, *Deniz Çobanları* (1982), *Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden* (1984), *Söyle Gölgen de Gitsin* (1993), *Hayal Ülkesinin Keşfi* (1995), *Hazer İçin Birkaç Sarı Gül* (2000), *Sîmurg* (2004), *Beni de Ezberine Al* (Kendi Seçtikleri, 2007), *Gizli Âyinler* (2008), *Kılıç İpekte Sınanır* (2008, Toplu Şiirler 1982-2007), *Nihayet Bir Cümledir İnsan* (2019) adlı şiir kitapları vardır. (Ferhad, 2015). Ferhad'ın düzyazı türünde de birçok yapıtı mevcuttur.

Hüseyin Ferhad, orijinal bir şiir dünyası kurarak son dönem Türk şiirine de yeni bakış açıları getirmeye çalışır. O, gerek imge dünyasıyla gerekse psikolojik ve felsefi göndermelerle örülü bir şiir evreni oluşturur. Şair, yer yer kendi poetik anlayışı hakkında da ipuçları verir. Ferhad, birçok şiirinde aşk ve sevgiliyi işlemekle beraber insanın varoluşsal macerasını, "tarihsel ve mitolojik sezdirmeler eşliğinde, çağrışımlar aracılığıyla ve duyular arası geçişlerle" (Kanter, 2020: 97) irdeler. O, mekân-insan ilişkisi bağlamında, bireyin hayat karşısındaki sorgulamalarına ve hesaplaşmalarına önem verir. Onun şiirlerinde metinlerarası ilişkiler de dikkat çekici biçimde yer almaktadır. Şair; parodi, pastiş ve ironiyi poetik yapısına göre kullanır.

Hüseyin Ferhad'ın esin perileri de 'sevgili'den payını alır. "Hüseyin Ferhad'ın bir şiirinde *Hüsn ü Aşk*, diğerinde Fuzuli'den Şeyh Galip'ten, bahsetmesi boşuna değildir. Bir arayışın, içerilerimizde küllenmiş olan ve yaşadığımız coğrafyanın kültürünü oluşturan sosyal olayların çığılığı vardır. Şiirlerde ve şiirde bütünlük, derinlik, alegori ve alıştırmalarla oluşur. Ustaca bağdaşıklık sağlanmışır." (Okyay, 2011: 71). Cemil Okyay'ın bahsinde bulunduğu bu bütünlük Ferhad'ın birçok şiirinde görülür.

Ferhad, ilk kitabı *Deniz Çobanları*'nda bulunan "Metafizik" isimli şiirinde 'sevgili'yi Divan şairlerine benzer bir olumlamayla fakat onlardan ayrılan bir duyuş tarzı ile ele alır. Bu açıdan bakıldığında "Metafizik" şiiri, dağmık bir ruh ve bedenın sevgili ile mistik bir buluşmasıdır. Şair 'sevgili'yi sırasıyla; kilise avlusunda, sinagog avlusunda ve cami avlusunda dilenir. Böylelikle 'sevgili'yi Hristiyanların, Yahudilerin ve Müslümanların ibadet yerlerinde dilemiş olur. Dinler aracılığı ile sevgiliye ulaşmaya çalışır.

1. "Metafizik" Şiirinin Tematik İncelenmesi

METAFİZİK

*Seni bir kilise avlusunda dilenmeliyim artık
haçlara gerili avuçlarımda bir suskun çan.
–Ben değil miyim şu yıkıntuların üzerinde uzanan
saçlarım darmadağmık.*

*Seni bir sinagog avlusunda dilenmeliyim artık
çıplak ayaklarına sürmeliyim o ilençli yüzümü.
–Ben değil miyim kemirip duran Madde'ye verilmiş
tek sözünü
aklım darmadağmık.*

*Seni bir cami avlusunda dilenmeliyim artık
kirli bir mendil gibi sermeliyim yüređimi önünde.
–Ne var içimi kanatan bu ezan seslerinde
mihrabım darmadağmık. (Ferhad, 2008: 13).*

Şiirin isim-içerik ilişkisine bakıldığında çok boyutlu bir anlam dünyası ile karşılaşırız. Metafizik, "fizik ötesi" veya "fizik bilimlerinin ötesinde kalan"

anlamalarına gelen ve evren, varlık, varoluş, sebep, olay, uzay, zaman, tanrı vb. kavram ve varlıklarla ilgili olan felsefi ve ontolojik bir kavramdır. "Gerçekliğin nihai mahiyetinin ne olduğuyla ilgilenen bir felsefe branşı olarak metafizik, geleneksel olarak, farklı varlık türlerinin nasıl olup da evreni oluşturduğunu sorgulayan ontoloji ve gerçekliğin en genel özelliklerini tanımlayan" (Düzgün, 2003: 58) bir yapıya sahiptir. Bu yapı evrenin genel karakterinin ortaya konulmasında önemlidir.

İlk çağlarda genel olarak felsefenin alanına giren metafizik, sonraki yüzyıllarda teolojiye yaklaşır. Aristoteles, metafiziği *İlk Felsefe* kavramı içerisinde ele alır ve "özü gereği ait olan ana nitelikler"¹ bağlamında irdeler. Metafiziğe Kant, eleştirel tarzda yaklaşarak insan aklının *a priori* (deneyden önce gelen bilgi) yapısıyla yani ne tür bir bilme etkinliğine bağlı olduğunu sorgular. Martin Heidegger ise (1991), "Metafizik, insanlık tarihinde çok uzun sürmüş bir düşünüş biçimidir." der.

"Metafizik" adlı şiirde şair, içindeki karmaşa ve sevgiliye ulaşamamanın verdiği fiziki ve ruhi dağınıklık sebebiyle sevgiliyi metafizik bağlamda irdeler. Sevgili, adeta şairin dünyasında metafizik karmaşanın merkezindedir. Şair, sevgiliyi ve aşkı bu yapı içerisinde anlamlandırmaya çalışır. Hüseyin Ferhad şiire bir kilise avlusuyla giriş yapar. Bu herhangi bir kilise olabilir. Devam eden dizede Hristiyanlar için kutsal sayılan çarmıh ve çan imgesini kullanır. Hristiyanlık'tan evvel de kullanılan çan insanları ibadete çağırma, kötü ruhları kovma durumunda ve evlilik gibi merasimlerde çalınan bir alettir. Bu şiirde dikkat etmemiz gereken nokta şairin elindeki çanların suskun olmasıdır. Şair üçüncü dizede kendini olumsuzlamaya başlar. "*Yıkıntıların üzerinde uzanan ben değil miyim*" diye cevabını bildiği bir soruyu dile getirerek varoluşunu kuvvetlendirmeye çalışır. Esasında bu varoluş 'dağınık' bir varoluştur. Dördüncü dizede "*saçlarım darmadağınık*" derken kendisinin nasıl bir ruh hâli içinde olduğunu sinyallerini verir. Bu dize ile şair bedenen darmadağınık'tır. Devam eden dizelerde de kendini gösteren bu 'darmadağınık'lık durumu şiir boyunca üç kez tekrarlanır. Dize sonlarında tekrarlanan 'darmadağınık' pekiştirmesi hem içerik hem de biçim bakımından şiire güç ve ahenk katar. Şair bu ifade ile "Metafizik" şiirinde biçim ve içerik birlikteliğini sağlamış olur. Ferhad'a göre (2016: 291), "Bir şiiri önemli kılan biçimdir, içerik ve biçim dengesidir, öz ve biçim birlikteliğidir." Terry Eagleton *Şiir Nasıl Okunur* isimli kitabında içerik ve biçim konusunu detaylı bir şekilde ele aldıktan sonra biçim ve içeriğin evli birer çift gibi kavgalı olabileceğini vurgular. Ona göre "Bazı şiirler söyledikleriyle belli bir şeyi kastederken bunu söyleme biçimleriyle muhtemelen kastettikleri şeyle çelişen başka bir şey söylemiş olurlar." (Eagleton, 2015: 114). Fakat Hüseyin Ferhad'ın "Metafizik" şiirinde bu çelişki bulunmaz. Eğer bu şiirde böyle bir ayrılık söz konusu olsa idi şiirin büyüünde bir bozulma meydana gelirdi.

Şiirin ikinci bölümüne geldiğimizde şairi Yahudilerin ibadet yeri olan bir Sinagog avlusunda buluruz. Şair bu sefer de bir sinagog avlusunda 'O'nu dilenir. İlk parçadaki dağınıklık hâli ikinci kısımda aklın da darmadağınık duruma gelmesi ile bedenden akla geçer. Burada bedenden akla doğru bir dağınıklık vardır.

¹ Geniş bilgi için bk. Aristoteles, *Metafizik*, Çev. Ahmet Arslan, Ege Üni. Edebiyat Fak. Yay., İzmir 1985.

Üçüncü kısma geldiğimizde şair yine bir dağınıklık hâli içindedir. Bu sefer dağınık olan ne akli ne de bedenidir. Bu bölümde dağınık olan şairin mihrabıdır. 'Mihrab'tan kastı ruhu ve yüreği olabilir. Dağınık kelime anlamı itibarıyla parçalara ayrılmış, düzeni bozulmuş gibi manalara gelir. Bu manadan hareketle şairin hem bedenen hem aklen hem de ruhen düzeninin bozulmuş olabileceği varsayımı kuvvetle muhtemeldir.

Üçüncü kısımda şair 'sen' diye bahsettiğini Müslümanların ibadet yeri olan bir camide dilenir. Şiirin bu kısmına geldiğimizde şairin ilahi dinler aracılığı ile bir arayışa girdiğini daha iyi anlıyoruz. İlk pasajda şair avuçlarından saçlara gerilir, ikinci kısımda onun çıplak ayaklarına yüzünü sürmek ister, üçüncü kısımda ise yüreğini kirli bir mendile benzeterek, ama daha çok bir seccadeyi yere serer gibi, onun önüne serer. Şair, yüreğini kirli mendil metaforuyla irdelerken tezat manada sevgiliyi yüceltir.

Bu şiirde anılan üç kutsal dinin en belirgin ortak özelliği yaratıcının varlığına imandır. Bu üç kutsal mekân ismi, adı geçen din mensupları tarafından Allah'ın evi olarak kabul görür. Üç ayrı kutsal mekânda bir ritüele katılır gibi yapılan üç ayrı dilenme durumu söz konusudur. Burada akla hemen "Dilenilen kişi kimdir?" sorusu geliyor. Şairin 'sen' diye bahsettiği kim olabilir? Bu şiirde sürekli kendini kötüleyen bir tavra karşı dilenilen kişiyi yücelten bir tavır ile karşı karşıya kalırız. Bu tavır bize Divan edebiyatındaki sevgili tipini hatırlatır. Divan edebiyatındaki 'sevgili' de dilenilen ve sürekli yüceltilen bir konuma sahiptir. Şiirde baskın tem dağınık bir ruh hali içinde arzulanan bir 'O' olduğu için parmağımız Divan edebiyatını gösterir. Hüseyin Ferhad'ın pek az şiirinde 'sevgili' tipi Divan edebiyatındaki 'sevgili'ye benzer. Ferhad'ın sevgilisi Orta Asya steplerindedir. Bu şiirin Ferhad'ın diğer şiirlerinden ayrı bir yerde durmasının sebebi budur. Onun için sevgili pek çok kez Umay'dır, Kybele'dir, Asena'dır. Bu şiirdeki sevgili tipi ona uzak bir sevgili'dir. Fakat Ferhad, gelenekten yararlanmasını bilen bir şairdir. Ferhad, poetikasını gelenekten, geçmişten uzak bir yerde konumlandırmamıştır. Şiirini güzelleştirecek unsurları dizelerine gururla taşır. Ferhad'ın nazarında "Her şair bir kilometre taşıdır bir yol nişanı. Bir 'değer'dir, bir tecrübe. Şiir haznemizin bir şıkkı, maddesi." (Ferhad, 2016: 198).

Özdemir İnce, Şiir ve Gerçeklik isimli yapıtında 'gelenek' ve sanata yönelik şu ifadeleri kullanır: "Yeni ve ileri bir sanat anlayışı, ne geleneksel biçim ve içeriklere körü körüne bağlıdır, ne de bunları yok sayabilir. Sanatta geleneğe yönelik ilerici ilgiyi ve kültür mirasına yaratıcı eleştiriyle yaklaşmayı zorunlu kılar." (İnce, 2011: 144) Hüseyin Ferhad bu anlamda Özdemir İnce'nin değerlendirmesini yaptığı gelenek fikrine yakın bir poetika izler: "Her şair bir geleneğe doğar. Bir Söz'e. Verili bir evrene. Şair de tinsel evrenini o evrenin koordinat düzlemine inşa eder. Bu, Gülten Akın ya da Lâle Müldür için de geçerlidir. İsmet Özel ya da Akif Kurtuluş için de. Hilmi Yavuz ya da Türkân Yeşilyurt için de. Redd-i miras ne mümkündür. Zira miras dildir, dilsel tecrübe. Karacaoğlan'dan ödünçlemeyle söylersek, biz burada yoğ iken burada yazılan şiirdir: Divan şiiri, Halk şiiri, 'Batı tesirinde Türk şiiri'..." (Ferhad, 2016: 168). Ferhad'ın sanat anlayışı ve poetik duruşu düşünüldüğünde bu şiirde gizlenenin, 'sen' diye sözü edilenin bir 'sevgili' olma fikri olağandır. Nitekim şairin 'darmadağınık' bir hâlde ilahi mekânlarda O'nu dilemesi/dilenmesi böylesi bir poetik duruşun getirisidir.

2. "Metafizik" Şiirinin Yapı Bakımından İncelenmesi

Şiir, serbest ölçüyle ve üç bent olarak kaleme alınmıştır. Dizelerin son kelimelerinde kafiyeler dikkat çekicidir: artık/darmadağınık; çan/uzanan vb. Her bendin bir dizesi de konuşma çizgisiyle başlamaktadır. Bu, bir iç monolog şeklinde bir konuşmadır. Şairin iç dünyasındaki karmaşa hali onun iç konuşmalarında da kendini gösterir:

–Ben değil miyim şu yıkıntıların üzerinde uzanan
saçlarım darmadağınık. (Ferhad, 2008: 13).

Şairin "–Ben değil miyim kemirip duran Madde'ye verilmiş / tek sözünü" dizelerinde geçen "Madde" ise büyük harf ile başlar. Madde fizik ile ilgili olup şiirdeki şekliyle metafiziğe ters biçimde "kemirme" eylemi ile ifade edilmiştir. Bu, şairin dış dünya karşısındaki çaresizliğin yansıması olmakla beraber şairin yazımdaki algısını gösterir. Hüseyin Ferhad'ın şiirlerinde ve düzyazılarında kullandığı dil ile çağdaşlarından farklı bir konuma erişir. Okur, Ferhad'ın yazılarında Eski Türkçe, Arapça, Farsça ve İbranice gibi alfabelerin izleri ile karşılaşır. Bununla birlikte Ferhad, mitolojik, tarihsel ve mistik anlamları olan kelimeleri kullanmaktan çekinmez. Asıl olan şeyin yazı olduğuna inanan bir şair olduğu için şiirini yazarken kullandığı kelimelere dikkat eder. Ferhad'ın şiirinde görülen bu farklılık çözümlenmesi güç bir düğüm için esasında birer ipucu mahiyeti taşır. Metafizik'te kullandığı 'çarmıh', 'mihrab' ve 'ilenç' kelimeleri bu anlamda dikkate değerdir.

Hüseyin Ferhad, şiirlerini yayınladıktan sonra gerek gördüğü şiirlerinin dili, üslubü ve içeriği üzerinde eklemeler, çıkarmalar yahut değiştirmeler yapmaktan çekinmeyen bir şairdir. Çünkü onun için önemli olan okurlara iyi bir yazı sunmaktır. "Metafizik" şiiri, ilk kitabı *Deniz Çobanları*'ndan *Kılıç İpekte Sınanır* (Toplu Şiirleri) kitabına aldığı dokuz şiirinden biridir. Şair bu şiiri *Kılıç İpekte Sınanır*'a almadan evvel küçük bir değişikliğe gider. Fakat bu makalede şiirin ikinci hâlini incelemeyi şairin poetikasından dolayı daha uygun bulduk. Ferhad, Mine Söğüt ile yaptığı bir söyleşide bu konu hakkında şöyle der: "Şair nedir bir peygamber değildir ki. Kur'an'da bile örneğin şarap ilkin sitayişle anıldığı halde daha sonra günah hanesine kaydedilmiştir. Şiir niye değiştirilmesin? Bizim kısa ömrümüzün insanlık tarihi içinde ne önemi var? Ama kusursuz bir şiirin çok önemi var." Onun için mühim olan poetik serüvenine, şiir evrenimize hatırı sayılır bir şiir katmaktır.

Şiirin ilk hâli ikinci hâlden pek farklı değildir. Ferhad, şiire verdiği önemi bu şiirde yaptığı tek bir kelime farkı ile ortaya koyar. Şiirin ilk hâli:

“Seni bir tapınağın avlusunda dilenmeliyim artık,
çıplak ayaklarına sürmeliyim o ilençli yüzümü..
-Ben değil miyim kemirip durun madde'ye verilmiş tek

sözümü

aklım darmadağınk." (Ferhad,1982: 20)

Şiirin iki hâli arasındaki tek fark 'tapınak' yerine 'sinagog' kelimesinin kullanılmasıdır. Nitekim 'sinagog' şiirin vermek istediği manayı daha belirgin duruma getirir. Şiirin ikinci bölümünde kullanılan "*çıplak ayaklarına sürmeliyim o ilençli yüzümü*" ifadesi belirsiz bir 'tapınak'tan ziyade 'sinagog' mabedi ile daha uyumludur.

Sonuç

Hüseyin Ferhad, kendisine has imajlarla örülü bir şiir evreni oluşturur. O, yer yer mistik, psikolojik ve felsefi göndermeler yapan, bireyin varoluşsal macerasını farklı bağlamlarda irdeleyen, metinlerarası unsurlara önem veren bir şairdir. Ferhad, aşk ve sevgiliyi farklı bağlamlarda ve imgelerle anlatmayı şiirinin bir parçası haline getirmiştir. Bu yönüyle orijinal bir yapı gösterir. Şair, ilk kitabı *Deniz Çobanları*'nda yer alan "Metafizik" isimli şiirinde 'sevgili'yi mekan-insan poetiğinde farklı irdeler. Ferhad, sevgiliye her yoldan ulaşmaya çalışan biridir. Sevgiliye ulaşamayan anlatıcı ruhen ve bedenen darmadağınktır. Bu bakımdan 'sevgili'yi Hristiyanların, Yahudilerin ve Müslümanların ibadet yerlerinde dilemiş olur. O, adeta dinler aracılığı ile sevgiliye ulaşmaya çalışır. Bu bakımdan sevgiliyi sırasıyla kilise sinagog ve cami avlusunda dilenircesine arar. Şair buradaki tavrıyla, sevgiliye kutsilik hüviyeti kazandırır. Bu yönleriyle şiire de "Metafizik" ismini verir. Çünkü metafizik; varlık, varoluş, evrensel yapı, sebep, tanrı, olay vb. husularla ilgili olup felsefi sorgulamaların da bazı yanıtlarının olduğu bir terimdir. Bu sorgulamalar genel olarak ontolojik (varlıksal) bir yapı gösterir. Hüseyin Ferhad, bu şiirinde sevgiliyi bu sorgulamalar içerisinde, maddi varlıktan sıyrılmış bir vaziyette bulmaya çalışan bir tutum sergiler. Hüseyin Ferhad, bu şiirde sevgiliyi metafiziğin anlam dünyası içerisinde bulmaya çalışır. Şair, bu arayışı metaforik ifadelerle ve kendi iç dünyasındaki karmaşık yapıyla dile getirir.

Kaynakça

- Aristoteles (1985). *Metafizik*, Çev. Ahmet Arslan, Ege Üni. Edebiyat Fak. Yay., İzmir.
- Çetin, Nurullah (2014). *Şiir Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap Yayınları, Ankara.
- Düzgün, Şaban Ali (2003). Bir Problem Alanı Olarak Metafizik ve Metafiziksel Olmayan Bir Teolojinin İmkânı, *Kelam Araştırmaları* 1: 2 (2003), s.57-80.
- Eagleton, Terry (2015). *Şiir Nasıl Okunur?*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Ferhad, Hüseyin (1982). *Deniz Çobanları*, Yeni Türkü Şiir Yayınları, İstanbul.
- Ferhad, Hüseyin (2008). *Kılıç İpekte Sınanır*, YKY., İstanbul.
- Ferhad, Hüseyin (2015). *Kılıç İpekte Sınanır (Toplu Şiirler – 1982-2007)*, YKY., İstanbul.
- Ferhad, Hüseyin (2016). *Şark Belleği*, YKY., İstanbul.

- Heidegger, Martin (1991). Metafizik Nedir?, Çev. Yusuf Örnek, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara.
- İnce, Özdemir (2011). Şiir ve Gerçeklik, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kanter, Beyhan (2020). "2019 Yılında Yayımlanan Şiir Kitaplarından Seçkiler", Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı 2020, Hazırlayan: Ali Sali, EOY, Ankara.
- Okyay, Cemil (2011). Sîmurg: Sessizliğin Elçisi, Yenyayzı Yay., İstanbul.
- Söğüt, Mine (2004). "Hikmet Burcunda Bir Şaman Olarak Görürüm Kendimi, Hüseyin Ferhad ile Söyleşi", Kitap-lık, S